

УДК 940(477+470.57)

М. І. Бушин,
Т. Д. Чубіна,
О. О. Спіркіна

ДО ПИТАННЯ ВИСВІТЛЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕБУВАННЯ УКРАЇНЦІВ В ІНОЕТНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ (НА ПРИКЛАДІ СХІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ.)

Стаття присвячена особливостям перебування українців в іноетнічному середовищі на прикладі східної української діаспори наприкінці ХХ ст. Предмет даного дослідження належить до числа найменш вивчених в українській історіографії. Виділено три групи українців в іноетнічному середовищі, враховуючи особливості формування українського населення за межами України. Дана характеристика української діаспори у різних регіонах колишнього СРСР. Показано мотиви розселення українців за межами країни. Підкреслено політику Української держави щодо підтримки національної ідентичності українців в іноетнічному середовищі.

Ключові слова: іноетнічне середовище, діаспора, національна ідентичність, українці.

Тільки після здобуття Україною незалежності стало можливим аналізувати процеси, які стосуються українців, що мешкають поза межами їх держави, адже українська східна діаспора, що є предметом дослідження даної статті, розсіяна по території всього колишнього Радянського Союзу.

Східна українська діаспора розпорошена по республіках колишнього СРСР нерівномірно. Найбільше українців у 1989 р. проживало в Росії (4362,9 тис. осіб), а найменше у Вірменії (8,3 тис. осіб). За рівнем територіальної зосередженості українців у діаспорі, яка визначається часткою українців серед усього населення певного регіону, перше місце в 1989 р. посідала Молдова (13,8%), а останнє – Вірменія (0,3%) [1: 28, 78–102, 114–126, 130–140; 2: 20–23; 3: 68].

Зазначимо також, що в цілому частка українців поза Україною серед жителів колишнього СРСР зменшилася. В 1926–1931 рр. вона становила 6,4%, а 1939 р. – 3,0% (в 1897 р. – 3,5%). Ця частка (3,0%) залишалася незмінною протягом багатьох останніх десятиліть.

За чисельністю національної діаспори в СРСР друге місце після росіян посідали українці. В 1989 р. всього їх налічувалося в Союзі 44,2 млн. осіб, а поза межами державних кордонів УРСР – 7 570 тис. (15,3% українців колишнього Радянського Союзу) [4: 20].

З урахуванням особливостей формування українського населення за межами України їх поділяють на три групи.

1) Українці у смузі етнічних кордонів, що відзначаються давністю сумісного проживання з іншими народами (російсько-українська або українсько-молдавська етнічно мішані зони). Згідно із запропонованою вище типологією – це частина українського етносоціального організму. Етнічні процеси тут характеризуються винятковою складністю і багатогранністю, тривалою взаємодією, наслідком якої буває не досить чітка етнічна самосвідомість. Вирішальну роль при цьому відіграє фактор державності («ми не українці, українці живуть в Україні»).

2) «Аграрні» українці, які протягом короткого часу, особливо наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст., сформували компактні етнічні масиви (Приуралля, Казахстан, Сибір, Далекий Схід тощо). Початковий період їх заселення характеризувався етнічною консолідацією. І в наш час вони відрізняються порівняно стійкою етнічною самосвідомістю.

3) Українці, які дисперсно розселені в інонаціональних масивах, а також містах. Етнічні процеси серед них особливо інтенсивні.

Етнічним процесам серед українців у смузі українсько-російського пограниччя – на території Курської, Воронежської, Белгородської, Ростовської областей, Краснодарського краю, а також північно-східних областей України притаманне формування багатьох спільних рис із культурою російського населення і водночас збереження окремих особливостей, властивих українцям. Ці процеси зумовлені етногенетичною близькістю обох народів, їхньою безпосередньою культурно-побутовою взаємодією протягом століть. Зокрема, під впливом українців у російських селищах Курщини та Воронежчини поширився східноукраїнський комплекс житла – його обмазка і побілка, так зване українсько-білоруське планування інтер'єру, «відкриті» типи двору тощо. Національна своєрідність в культурі українців найбільше торкається традиційної кулінарії, давніх весільних обрядів, народної поетичної творчості, особливо пісенної.

Етнографічні дослідження українців, які переселилися наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст. із аграрно перенаселених губерній у Приуралля, Поволжя, Казахстан, Сибір, Далекий Схід, відтворюють надзвичайно цікаві процеси їхньої взаємодії з іншими народами, вміння пристосування до природного, господарського та культурного середовища. Зокрема, дослідження українців Тобольське-Іртишського межиріччя, де їх налічується 104 тис., дало підставу науковцям говорити про становлення своєрідного господарсько-культурного комплексу «сибірських українців», у якому поряд з успадкованими традиціями значну роль відіграли зв'язки з російським та іншим населенням регіону [5: 256–257].

Особливістю поселень «аграрних» українців було, як ми знаємо, те, що початковий етап їх заселення характеризувався етнічною консолідацією, яка, однак, залишилася незавершеною. На наступному етапі мали місце процеси етнокультурної та мовної адаптації, етнічної асиміляції українців росіянами, а також утворення багатьох загальних рис культури та побуту. Разом із тим деякі групи «аграрних» українців досить стійко зберігають етнічну самосвідомість.

мість. Це стосується, зокрема, українців Башкирії, майже половина яких вважає рідною українську мову.

В Російській Федерації найбільш населеними українцями регіонами є Слобожанщина, Малиновий Клин (Кубань), Зелений Клин (Далекий Схід), Північний Кавказ та ін.

До Слобожанщини традиційно відносять Курську, Белгородську та Воронезьку області. За даними перепису 1989 р., в них проживало 250 тис. українців. До 20-х років ряд районів цього регіону належав Україні. Але згідно з постановою Раднаркому СРСР від 16 жовтня 1925 р. «Про врегулювання кордонів Української СРР з Російською СФРР і Білоруською СРР» до Росії відійшли обширні землі, де українці становили від 51 до 90% загальної кількості населення [4: 44].

У 1989 р. в Центрально-Чорноземному районі частка українців становила 3,2% населення. В окремих місцевостях регіону цей показник був вищим: у Белгородській області він дорівнював 5,5%, Воронезькій – 5%, Курській – 1,7%. В інших областях регіону частка українців становила близько 1% [4: 39–45]. Якщо порівняти дані переписів 1979 р. і 1989 р., то побачимо, що чисельність українців за ці роки тільки у Воронезькій області скоротилася на 12,6 тис., або на 9,3%, і нині становить 122,6 тис. осіб. З 33-х районів області тільки в Ольховатському та Подгоренському українці становлять більшість населення, у Росашанському – 43,8%, Кантемирівському – 21,9% [6: 113].

До негативних процесів, які відбуваються на цих землях, слід віднести той факт, що українське населення деяких з названих областей поступово забуває рідну мову. Зокрема, в 1989 р. частка українців, які вважають рідною мовою українську, становила в цілому по регіону 29,3%, а у Воронезькій області, де зосереджена половина всіх його українців, – лише 14,2% [1: 38]. Це, зрозуміло, дуже низькі показники. Відрадно є те, що в останній період відбуваються позитивні зрушення в цій справі: протягом 1979–1989 рр. питома вага українців, які вважають рідною мовою українську, зростає по регіону на 7,2%, у Воронезькій області – на 4,7, Курській – на 5,9, Белгородській – на 6,6% [7: 58].

У 1992 р. виповнилося 200 років з початку заселення українцями території Кубані. Центром цього краю було місто Нова Січ (Краснодар).

Як і на Слобожанщині, в українців Кубані залишилася тільки згадка про 150 українських шкіл, які функціонували тут у довоєнний період.

За сучасним адміністративним поділом до Зеленого Клину відносяться Приморський і Хабаровський краї, Сахалінська та Амурська області. Цей регіон (площею близько 1 млн. км розташований на півдні Далекого Сходу – в басейні Амуру і на узбережжі Тихого океану. За питомою вагою серед усього населення українці займають на Далекому Сході перше місце в Російській Федерації: у 1989 р. вона становила 7,8% (в 1959 р. – 9,1%). У Приморському краї, Камчатській і Сахалінській областях, Якутській автономній республіці цей показник перевищує 7% [1: 47–59].

Найбільше українців проживає у північних і східних районах Далекого Сходу – Ямало-Ненецькому автономному округу (17,2%), на Чукотці (16,8%), в Магаданській області (15,4%), на Камчатці (9,1%), Тюменщині (8,4%) [8].

Як відомо, Якутія – одне з найхолодніших місць на планеті. Однак і тут протягом багатьох десятиліть живуть і працюють українці, яких у Республіці Саха нині налічується понад 80 тис. осіб [6: 113].

Частка українців, які вважають рідною мовою українську, в 1989 р. становила на Далекому Сході 40,6% і коливалася по окремих його регіонах від 34,2 до 49,4% [4: 94]. Всього на території Російської Федерації, за даними перепису 1989 р., українці проживали в 12 автономних республіках, 3 автономних областях, 8 автономних округах, 6 краях і 50 областях, включаючи Москву й Санкт-Петербург [1: 34–140].

Друге місце після Росії за чисельністю українців займає Казахстан. Історія українських поселень у цьому краї складалася досить драматично. Ще у 1929 р. в 29 районах, прилеглих до Актюбінська, проживало 1,5 млн. українців, працювали 400 українських шкіл. Майбутніх учителів для них готував Актюбінський педтехнікум, де щорічно навчалася близько тисячі студентів, а в Кустанайському інституті народної освіти діяв український відділ [9: 42]. Згодом на місці українських шкіл створено навчальні заклади з викладанням у них предметів мовою міжнаціонального спілкування.

У повоєнні роки кількість українців і осіб українського походження була в Казахстані відносно стабільною і коливалася в межах 762,1 (1959 р.) – 935,5 тис. осіб (1970 р.) [4: 119]. Особливо високим приростом українців характеризувався період від післявоєнних років до початку 70-х. У наступне десятиріччя намітилася тенденція до їх скорочення: виїхало 35,5 тис. українців, а в 1979–1989 рр. – ще 1,7 тис. осіб. При цьому частка українців у цілому в Казахстані постійно скорочувалася. Якщо в 1959 р. вона становила приблизно 8,2% всього населення, 1970 р. – 7,2%, 1979 р. – 6,1%, то вже в 1989 р. – 5,4% [4: 119]. За переписом населення 1989 р. українська діаспора налічувала тут 896,2 тис. осіб [1: 34].

Українська діаспора в Казахстані формувалася як у передвоєнні, так і у воєнні й особливо повоєнні роки. Тільки у 1954–1956 рр. на півночі Казахстану оселилося близько 100 тис. українців-юнаків і дівчат, які разом з молоддю інших республік колишнього СРСР приїхали сюди освоювати цілині і перелогові землі. Тут вони створили десятки зернових радгоспів: «Київський», «Полтавський», «Дніпропетровський» та ін. На жаль, у багатьох з них українськими залишилися тільки назви.

Як і в інших регіонах колишнього СРСР, українці в Казахстані не мають шкіл з рідною мовою навчання, відповідних культурно-освітніх центрів, хоча менш чисельні народи, зокрема корейці, уйгури та ін., мають свої навчальні заклади.

Численною є також українська діаспора в Молдові. У 1989 р. частка українців серед населення республіки становила 13,8% (в 1959 р. – 14,6%, 1970 р. і 1979 р. – по 14,2%). Словом, кожен сьомий житель Молдови є україн-

цем. Всього в 1989 р. у цій країні налічувалося 630 тис. українців – майже на 50% більше, ніж у 1959 р. [9: 42] Для порівняння наведемо такі дані: в Молдові живе майже вдвоє більше українців, ніж в Україні – молдаван (325 тис.), і на 30% більше, ніж на Україні молдаван і румунів разом узятих (460 тис.). Незважаючи на спільні кордони Молдови та України, міграційні зв'язки між ними досить обмежені. У 1989 р., наприклад, до Молдови прибуло з України 9 тис. осіб, у тому числі 3,3 тис. українців. На Україну, в свою чергу, з Молдови переїхало 11,7 тис. осіб, зокрема 4,5 тис. українців. Збільшення чисельності українців у Молдові (за 1959–1989 рр. – з 421 тис. до понад 630 тис.), як і молдаван в Україні (за відповідні роки – з 242 тис. до 325 тис. осіб) [7: 42], відбувалося не стільки за рахунок міграції, скільки шляхом природного приросту населення.

В сусідній Беларусі українців за станом на 1989 р. проживало 291 тис. осіб. Порівняно з 1959 р. їх кількість в республіці зросла в 2,1 рази. Особливо швидко збільшувалася чисельність української діаспори тут у 1959–1970 рр. (з 133,1 тис. до 190,8 тис. осіб) і в 1979–1989 рр. (з 231 тис. до 291 тис. осіб) [10: 136–145]. Однак, на думку мешканців українського походження Берестейщини (Брестська область), чисельність українців лише в цьому регіоні становить майже 1 млн. осіб [9: 72]. Саме цю територію своїм вольовим рішенням Сталін у 1939 р. передав Білорусії [7: 62].

Українська діаспора в Прибалтиці, порівняно з іншими республіками колишнього СРСР, є однією з наймолодших і найменш чисельних. В 1989 р. там проживало 185,2 тис. українців і осіб українського походження [4: 113]. Незважаючи на те, що український народ завжди відзначався працьовитістю, толерантністю, не всюди його представники, зокрема в Латвії, почуються добре. Причини такого становища вагомі: матеріальне зубожіння, обмеження громадянських прав, труднощі у вивченні латиської мови. За даними соціологічних досліджень, лише 27% опитаних українців заявили, що збираються залишитися в Латвії за будь-яких обставин, майже 36% мають намір виїхати за межі держави, кожен десятий готується до цього вже нині. Причому 85% респондентів повідомили, що для постійного місця проживання вони обрали Україну [11].

Досить чисельною є українська діаспора в республіках Середньої Азії – Узбекистані, Киргизії, Таджикистані і Туркменії, де в 1989 р. налічувалося 338,5 тис. українців [1: 34–145]. Найбільше українців в Узбекистані – 153,2 тис. осіб, в середньому 0,8% населення, а в Ташкенті – навіть 2,9%, Ташкентській області – 1,2%. Українську мову рідною тут вважають 49,2% [1: 85]. Друге місце за чисельністю українців належить Киргизії. На час останнього перепису в республіці їх проживало 108,3 тис. осіб. Питома вага українців, які вважають рідною мовою українську, в Киргизії у результаті асиміляційних процесів постійно скорочувалася: в 1959 р. – 49,2%, 1970 р. – 42,6, 1979 р. – 38, 1989 р. – 34,1% [4: 129]. Порівняно недавно, здебільшого в роки радянської влади, особливо в післявоєнний період, сформувалася українська діаспора в

Таджикистані. У 1959 р. в цій республіці мешкало 26,9 тис. українців, 1970 р. – 31,7 тис., 1979 р. – 35,8 тис., 1989 р. – 41,3 тис. осіб [4: 130].

Відносно невелика громада українців живе в Туркменії – 35,6 тис. осіб. А що стосується республік Закавказзя (Грузії, Азербайджану й Вірменії), то в них проживає лише 93,1 тис. українців і осіб українського походження, тобто 0,6% загальної кількості жителів названих країн [1: 87].

На думку дослідника природи діаспор та історії їх формування Ф. Заставного, українська діаспора має свої суттєві особливості: характеризується різним часом і мотивами поселення в тих чи інших регіонах, неспівпаданням регіонів виходу колишніх поселенців просторово диференційованою інтенсивністю заселення, регіональними особливостями і різними рівнями етнічно-культурного розвитку і національної свідомості. Різною є питома вага українців, рівень збереження ними української мови, національної свідомості, культури, схильність до асиміляції. Та між українською діаспорою, як і діаспорою інших націй, народів і народностей колишнього СРСР, і найчисельнішою російською діаспорою є багато спільних рис:

1. У діаспорі колишнього СРСР знаходиться велика кількість представників більшості національностей. Це стосується як численних так і малочисельних націй, народів і народностей. Виняток становили лише прибалтійські нації, окремі народи відносно невеликих національностей південних районів Східної Європи. Якщо питома вага представників внутрісоюзної діаспори більшості національностей народів і народностей коливається в межах 10–50% і лише в окремих випадках сягає понад 50%, то питома вага відносно малого числа націй, народів і народностей, яких у діаспорі живе порівняно небагато, коливається від 5 до 10%.

Численна діаспора націй, народів і народностей в СРСР, сформована в радянський час, є переважно результатом тривалого і цілеспрямованого партійно-урядового курсу на створення єдиної нації на російськомовній основі – «советских людей». Для досягнення цього невдалого, як згодом з'ясувалося, експерименту широко використовувалися авторитарні методи перемішування народів аж до їх депортації та поселення в нових, віддалених від попередніх місць проживання районах.

2. Серед представників усіх націй, народів і народностей, що знаходяться в діаспорі в межах колишнього СРСР, спостерігається відносно велика частка тих, хто перебував і перебуває поза своєю історичною територією вимушено, в результаті застосування з боку держави різного роду авторитарних впливів, здебільшого протиправних дій, силових прийомів. У Радянському Союзі, як уже відзначалося, були безпідставно виселені зі своєї батьківщини цілі народи. З України, зокрема, були насильно вивезені всі кримські татари, німці, велика кількість українців, поляків, болгар, греків та інших народів. Частина з яких не повернулася й досі.

3. Серед представників усіх націй, народів і народностей, які змушені жити у діаспорі колишнього Радянського Союзу, спостерігається висока питома вага людей, які жили чи тепер живуть поза історичною батьківщиною з політичних мотивів. Серед них частка українців є однією з найвищих. Вважається, що питома вага українців серед усіх політв'язнів СРСР становила в повсякденний час 40% [12].

4. Вимушене виселення представників усіх націй, народів і народностей і їх проживання у внутрісоюзній діаспорі відбувалося упродовж тривалого революційного часу і фактично завершилося лише наприкінці 80-х рр. Мали місце періоди повсюдного посилення політичних репресій і виселення (початок 30-х рр., 1937 р. кінець 60-х і початок 70-х рр.), а також посилення репресій і виселення з окремих регіонів (наприклад, політичні репресії і масове виселення із західних областей України, а також із Західної Білорусії, Прибалтики в 40–50-х рр.).

5. Діаспора в колишньому СРСР повсюдно формувалася також за рахунок механічного приросту населення, шляхом, вільних міграцій, Це, як уже зазначалося, переїзди на постійне проживання у зв'язку з розподілом молодих спеціалістів, поєднанням родин, стихійним лихом, міжнаціональними конфліктами тощо.

6. Районами оселення людей, які відбували покарання з політичних та інших мотивів упродовж багатьох десятиліть, були мало придатні для життя і трудової діяльності як північні зі суворим холодним, так і південні з сухим кліматом пустель і напівпустель (Європейська Північ, Сибір, Далекий Схід, Казахстан, Середня Азія) [4: 30–33].

На початку 1990-х рр. незалежна Україна, піклуючись про створення необхідних умов для відродження етнічної, мовної, культурної самобутності національних меншин, які проживали на її території, у своїй міждержавницькій політиці домагалася таких адекватних дій і з боку суверенних держав колишнього СРСР щодо вирішення складного комплексу питань відновлення духовного життя українців у східній діаспорі. Ця діяльність здійснювалася, передусім, за допомогою широкого і гласного механізму співробітництва – переговорів, підписання двосторонніх та багатосторонніх угод та ін. [13: 608]. При цьому Україна чітко дотримувалася позиції, що будь-які проблеми етнічних меншин не повинні призводити до порушення територіальної цілісності й політичної незалежності держав, як гостро вони б не стояли і хто б їх не провокував.

Список використаних джерел

1. Национальный состав населения СССР : По данным Всесоюзной переписи населения 1989 года. – М., 1991.
2. Сборник статистических материалов. – М., 1990.

3. Черная Н. В. Украинское население России и СССР за пределами Украины (XVII–XX вв.). Динамика численности и размещения / Н. В. Черная // Расы и народы. – 1991. – № 21.
4. Заставний Ф. Східна українська діаспора / Ф. Заставний. – Львів, 1992.
5. Культура і побут населення України : навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
6. Золоті ворота. – 1992. – № 2.
7. Вівчарик М. М. Українці в світі : східна і західна діаспора / М. М. Вівчарик // УІЖ. – 1993. – №11–12. – С. 57–67.
8. Кравченко В. Невже й Київ сльозам не вірить? / В. Кравченко // Культура і життя. – 1993. – 30 січня.
9. Ми – діти твої, Україно. – К., 1992.
10. Брук С. И. Население мира / С. И. Брук. – М., 1986.
11. Вісті з України. – 1993. – № 6.
12. Нам не разбиться на пятое колонны // Комсомольская правда. – 1991. – 14 ноября.
13. Антонюк О. Східна українська діаспора / О. Антонюк // Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К., 1996.

References

1. Natsyonalni sostav naselenyia SSSR : Po dannym Vsesoiuznoi perepysy naselenyia 1989 hoda. – М., 1991.
2. Sbornyk statystycheskykh materyalov. – М., 1990.
3. Chernaia N. V. Ukraynskoe naselenye Rossyy u SSSR za predelamy Ukrainy (XVII–XX vv.) Dynamyka chyslennosty y razmeshchenyia / N. V. Chernaia // Rasy y narody. – 1991. – № 21.
4. Zastavnyi F. Skhidna ukrainska diaspora / F. Zastavnyi. – Lviv, 1992.
5. Kultura i pobut naselennia Ukrainy : navch. posibnyk / V. I. Naulko, L. F. Artiukh, V. F. Horlenko ta in. – К., 1993.
6. Zoloti vorota. – 1992. – № 2.
7. Vivcharyk M. M. Ukraintsi v sviti : skhidna i zakhidna diaspora / M. M. Vivcharyk // UIZh. – 1993. – №11–12. – S. 57–67.
8. Kravchenko V. Nevzhe y Kyiv slozam ne viryt? / V. Kravchenko // Kultura i zhyttia. – 1993. – 30 sichnia.
9. My – dity tvoi, Ukraino. – К., 1992.
10. Bruk S. Y. Naselenye myra / S. Y. Bruk. – М., 1986.
11. Visti z Ukrainy. – 1993. – № 6.
12. Nam ne razbytsia na piatye kolonny // Komsomolskaia pravda. – 1991. – 14 noiabria.
13. Antoniuk O. Skhidna ukrainska diaspora / O. Antoniuk // Mala entsyklopediia etno derzhavoznavstva. – К., 1996.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2016 р.

Н. И. Бушин, Т. Д. Чубина, О. А. Спиркина

**К ВОПРОСУ ВЫЯСНЕНИЯ ОСОБЕННОСТЕЙ
ПРЕБЫВАНИЯ УКРАИНЦЕВ В ИНОЭТНИЧНОЙ СРЕДЕ
(НА ПРИМЕРЕ ВОСТОЧНОЙ УКРАИНСКОЙ ДИАСПОРЫ
В КОНЦЕ XX ст.)**

Статья посвящена особенностям пребывания украинцев в иноэтнической среде на примере восточной украинской диаспоры в конце XX ст. Предмет данного исследования является одним из наименее изученных в украинской историографии. Выделено три группы украинцев в иноэтнической среде, учитывая особенности формирования украинского населения за пределами Украины. Дана характеристика украинской диаспоры в разных регионах бывшего СССР. Показано мотивы расселения украинцев за пределами страны. Подчеркнуто политику Украинского государства в поддержку национальной идентичности украинцев в иноэтнической среде.

Ключевые слова: иноэтническая среда, диаспора, национальная идентичность, украинцы.

M. Bushyn, T. Chubina, O. Spirkina

**THE QUESTION OF CLEARING THE PECULIARITIES OF THE
PRESENCE OF UKRAINIANS IN NONETHNIC ENVIRONMENT
(THE CASE OF EASTERN UKRAINIAN DIASPORA
AT THE END OF THE 20th CENTURY)**

This article is devoted to the peculiarities of the presence of Ukrainians in nonethnic environment illustrated by the example of Eastern Ukrainian Diaspora at the end of the 20th century. The subject of research is one of the least studied in Ukrainian historiography. Three groups of Ukrainians in nonethnic environment, taking into account the peculiarities of the formation of Ukrainian population outside Ukraine, are distinguished. The characteristic of Ukrainian Diaspora in different regions of the former USSR is given. The reasons of resettlement of Ukrainians outside the country are shown. The policy of Ukrainian state in the support of national identity of Ukrainians in nonethnic environment is underlined.

Keywords: nonethnic environment, Diaspora, national identity, Ukrainians.